

huiselijkgeweld.nl

Voortgang

Het zijn belangrijke maanden voor de aanpak van huiselijk geweld. Er is veel in gang gezet en er worden nog altijd diverse nieuwe initiatieven genomen.

De 35 centrumgemeenten hebben, in het kader van de *Tijdelijke stimuleringsregeling*, VWS gerapporteerd over de voortgang van het opzetten of uitbreiden van advies- en steunpunten huiselijk geweld. Het blijkt dat overal in het land hard gewerkt wordt aan de opzet van deze punten. Uiterlijk begin 2006 is voor alle inwoners van Nederland een regionaal telefoonnummer beschikbaar dat gebeld kan worden in geval van huiselijk geweld.

In de laatste maanden is ook hard gewerkt aan het wetsvoorstel *Huisverbod bij huiselijk geweld*. Dat zal naar alle waarschijnlijkheid in de komende weken voor advies worden voorgelegd aan een groot aantal raden, colleges en instanties. Daarna gaat het naar de Raad van State en vervolgens kan het wetsvoorstel worden ingediend bij de Tweede Kamer. Er is al een werkgroep gevormd die zich gaat bezighouden met de implementatie van de nieuwe wet.

In het najaar zal de aanpak van huiselijk geweld in het land opnieuw worden geïnventariseerd. Er zal niet alleen worden gekeken naar de inzet van gemeenten, politie en OM. Ook de inzet van de hulpverlening in de regionale samenwerkingsverbanden wordt deze keer in kaart gebracht. Tevens zal worden bekeken of de hulpverlening voldoende op peil is, zodat over enige tijd een landelijke publiekscampagne kan starten.

De vrouwenopvang is gestart met de uitvoering van het plan *Drempels Weg*. Er worden noodbedden ingericht, de indicatiestelling wordt gestroomlijnd, het *Meldpunt open plaatsen* wordt verbeterd en de veiligheid wordt onder de loep genomen.

Het was een druk en spannend voorjaar. De hoogste tijd voor mooie zomer!

Hans Janssen
Ministerie van Justitie
Landelijk projectleider aanpak huiselijk geweld

Web-link

Op de website www.huiselijkgeweld.nl kunt u in de rubriek 'Publicaties' eerdere voortgangsberichten over de aanpak van huiselijk geweld downloaden.

Inhoud

Vrijwilligers

Vrijwilligers kunnen een grote steun zijn voor slachtoffers van huiselijk geweld. Dat is de ervaring van zowel Slachtofferhulp Nederland als het Amsterdamse Netwerk Blue. "Een gesprek met een vrijwilliger is veel laagdrempeliger dan een gesprek met een professional." *Pagina 2*

Jeugdige plegers

"Agressief gedrag van jongeren in het gezin is ook een vorm van huiselijk geweld", aldus kinder- en jeugdpsychiater Linda Vogtländer. Tijdens haar werk wordt ze regelmatig geconfronteerd met kinderen die hun ouders of broers en zussen ernstig bedreigen. *Pagina 3*

Ouderenmishandeling

De brochure *Je ziet het pas als je het gelooft* moet gemeenten bewegen om ouderenmishandeling op de agenda te zetten. Het blijkt nog altijd nodig om beroepskrachten ervan te overtuigen dat deze problematiek bestaat. *Pagina 4*

Meer aandacht voor eerwraak

Vrouwenopvang, politie en Openbaar Ministerie (OM) slaan de handen ineen om eengerelateerd geweld in Nederland te bestrijden. Een protocol, betere signalering, meer opvangplaatsen en een 'stevigere' aansturing door het OM moeten bijdragen aan een effectievere aanpak van deze vorm van geweld.

Deze en andere maatregelen staan in een brief die minister Verdonk (Vreemdelingenzaken & Integratie), ook namens ministers Remkes (BZK) en Ross (VWS), onlangs aan de Tweede Kamer stuurde. Het kabinet reageert met de brief tevens op de uitkomsten van een casusonderzoek dat het COT Instituut voor Veiligheid- en Crisismanagement in opdracht van minister Donner van Justitie uitvoerde. Aanleiding voor het onderzoek was de moord op Gül, die vorig jaar voor de deur van een Blijf van mijn Lijfhuis door haar man werd doodgeschoten.

Het COT-onderzoek omvat in totaal twintig delicten die gepleegd werden in de periode van

1999 tot en met 2004. In maar liefst negentien van de twintig zaken werden in de voorfase van het eengerelateerde geweld signalen afgegeven over een mogelijk levensbedreigend risico. Volgens de onderzoekers is professionele herkenning en interpretatie hiervan voor verbetering vatbaar. Met name uitvoerende professionals, zoals politieagenten in de noodhulp, medici, psychiaters en leerkrachten, schatten de situatie vaak verkeerd in. Maar het ontbreekt ook aan voldoende bestuurlijke aansturing en beleid.

Mede door het beleidstekort, blijven bestaande bevoegdheden onbenut. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om preventieve aanhoudingen, maar ook om het af luisteren van telefoonverkeer in de voorfase van eermoord. De juridische mogelijkheden hiervoor blijken wel toereikend. Maar doorgaans worden de veiligheidsmaatregelen sterker gericht op het in veiligheid brengen van slachtoffers dan op repressieve preventie.

Via scholing wordt voor de korte termijn ingezet op meer kennis bij uitvoerende professionals. Minister Verdonk heeft een begripsdefinitie laten maken, die een overzicht bevat van mogelijke uitingsvormen en risico-indicatoren van eengerelateerd geweld. De politie en de vrouwenopvang kunnen voortaan sneller informatie krijgen over verblijfsrechtelijke mogelijkheden van slachtoffers.

Rond de verschijningsdatum van deze krant zal in de Tweede Kamer een debat plaatsvinden waarin de voortgang van de aanpak van eerwraak wordt besproken.

Web-link

In de rubriek 'Nieuws' op www.huiselijkgeweld.nl kunt u het onderzoek *Ernstig eengerelateerd geweld: Een casusonderzoek* downloaden. Ook vindt u hier het onderzoek naar de werkdefinitie voor eerwraak.

Landelijk Congres Huiselijk Geweld 2005

Een debat over het preventief huisverbod, een uitwisselingsmarkt en de première van een documentaire *Gevaarlijke liefde*. Het is slechts een greep uit het programma van het Landelijk Congres Huiselijk Geweld 2005 dat in oktober in Amersfoort wordt gehouden. De organisatie is in handen van TransAct, de Federatie Opvang, het VNG-ondersteuningsprogramma huiselijk geweld en het landelijk project *Huiselijk Geweld en de politietoek*.

Onder de naam (*H*)echte keten! vindt op 31 oktober in het Amersfoortse congrescentrum de Eenhoorn het landelijk congres plaats. Het is bedoeld voor iedereen die professioneel betrokken is bij de aanpak van huiselijk geweld. Zowel bestuurders als beleidsmakers, gemeentelijk projectleiders, hulpverleners, politiefunctionarissen, reclasseringsmedewerkers, officieren van justitie en rechters zijn uitgenodigd om het

symposium bij te wonen. Er is in totaal plaats voor 350 deelnemers.

De opzet van het congres is zeer gevarieerd. De dag begint met een plenair gedeelte. Minister Donner van Justitie is gevraagd om een inleiding te verzorgen. Daarnaast voert Gerda Dijkman, landelijk projectleider *Huiselijk Geweld en de politietoek*, het woord over de stand van zaken binnen de politieorganisatie.

In workshops kunnen de bezoekers van het congres werken met en aan diverse thema's. Enkele onderwerpen die hierbij aan bod komen zijn: de rechterlijke macht en huiselijk geweld, ouderenmishandeling, voorbeelden van systeemgerichte aanpak, risicotaxatie bij plegers, 'good practices' in de vrouwenopvang en (vrijwillige) daderhulpverlening. Ook zal er een doorlopende informatiemarkt ingericht worden

en een tentoonstelling van lokale preventiecampagnes. Terwijl in de grote zaal debatten, interviews en korte lezingen plaatsvinden. De organisatie wil zo voor ieder wat wils bieden: een gelegenheid om elkaar te ontmoeten, inspiratie en nieuwe ideeën op te doen en ervaringen uit te wisselen.

Het congres wordt afgesloten met de première van *Gevaarlijke Liefde*. Deze documentaire, waarin slachtoffers, plegers, hulpverleners en de politie aan het woord komen, is gemaakt in opdracht van de Federatie Opvang - sectie Vrouwenopvang.

Web-link

U kunt zich vanaf de tweede helft van augustus inschrijven voor dit congres via www.huiselijkgeweld.nl of via de inschrijfkarten die met het definitieve programma worden verzonden.

Vrijwilligers huiselijk geweld

Netwerk Blue komt slachtoffers tegemoet

De drempel om hulp van een professional in te schakelen, blijkt voor slachtoffers van huiselijk geweld enorm hoog. Zij durven de stap niet te nemen, of kennen de weg niet in hulpverleningsland. Het Amsterdamse stadsdeel Westerpark probeert hen letterlijk en figuurlijk tegemoet te komen. Sinds dit jaar trekt een groep van elf vrijwilligsters de wijk in om verwijzers alert te maken en slachtoffers, maar soms ook plegers, te ondersteunen in hun zoektocht naar hulp.

Blue, zo heet het netwerk van de elf vrijwillige vertrouwenspersonen in Westerpark. Coördinator Mieke Mulder is de enige betaalde kracht binnen het project. De overige medewerkers zijn vrijwilligsters die al langere tijd op verschillende gebieden actief zijn in de buurt.

Zij timmeren momenteel hard aan de weg om Blue bekendheid te geven. In de meest uiteenlopende instellingen, zoals huisartspraktijken, scholen en wijkcentra, geven zij hun posters en kaartjes af. “Zodat de medewerkers ons kunnen bellen, wanneer zij een vermoeden hebben van huiselijk geweld”, zegt Mulder. “Onze vrijwilligsters proberen vervolgens in contact te komen met het slachtoffer en haar te begeleiden naar de hulpverlening.”

“Wij komen makkelijker in contact met slachtoffers dan de professionele hulpverlening”, licht Mulder toe. “De vrijwilligsters staan veel dichterbij de doelgroep. Het slachtoffer heeft niet het idee dat ze in het hulpverleningscircuit terecht is gekomen.” Voor zover de coördinator weet, is dit een nieuwe werkwijze op het gebied van

huiselijk geweld. Het initiatief is afkomstig van het stadsdeel Westerpark dat vorig jaar begon met de werving van vrijwilligers. Het animo was opvallend groot. Eén van de geïnteresseerden die zich aanmeldde, is Nicolette. Ze geeft taalles aan migranten, maakt deel uit van de gehandicaptenraad, is betrokken bij een buurtbeheergroep en bovendien ervaringsdeskundige. “Aanvankelijk had ik wel mijn twijfels of we daadwerkelijk wel een brede doelgroep zouden kunnen bereiken”, bekent ze. “Ik was dan ook blij verrast om te zien hoeveel migrantenvrouwen zich voor Blue hadden opgegeven. Met twee autochtone vrouwen, zijn we binnen het netwerk zelfs sterk in de minderheid.”

In november volgden de vrijwilligsters een tweedaagse training waarin onder meer de achtergronden van huiselijk geweld en het aanleren van gesprekstechnieken aan bod kwamen. “Het is goed om alle informatie over huiselijk geweld helder op een rijtje te hebben”, zegt Nicolette. “Daarnaast hebben we met een actrice verschillende praktijksituaties kunnen naspelen.” Deze maand werd tijdens een tweede training vooral geoefend om kort en krachtig te vertellen wat Blue inhoudt. “Het is nog niet zo eenvoudig om dit goed uit te leggen”, spreekt Nicolette uit ervaring. “Het is belangrijk dat je weet wat je vooral niet moet vergeten te vermelden. Laatst kreeg ik bijvoorbeeld de vraag of we ook vrouwen kunnen helpen die maar vijf minuten hun huis uit mogen. In die gevallen kunnen we helaas niets doen. Maar daarnaast zijn er veel situaties waarin we wel wat kunnen betekenen.”

“Dit werk kun je onmogelijk doen zonder op de hoogte te zijn van de problematiek van huiselijk geweld”, zegt Mieke Mulder. “Daarom zijn de trainingen verplicht. Ook verwacht ik van de vrijwilligsters dat zij aanwezig zijn bij ons maandelijks overleg waarin we alle lopende zaken bespreken. Verder hangt het van de vrijwilligster af hoeveel tijd zij erin steekt.” Eén belangrijk punt dat tijdens de training ook aan bod is gekomen, is het bewaren van afstand. “Je kunt je soms erg verbonden voelen met een slachtoffer”, weet Mulder. “Maar het is absoluut niet de bedoeling dat onze vrijwilligsters slachtoffers gaan opvangen. Daar is de crisisopvang voor. De belangrijkste taak van de vrijwilligsters is om slachtoffers naar de hulpverlening te begeleiden. Ze beschikken allen over een sociale

kaart van diensten en instellingen waar ze mensen naar kunnen doorverwijzen.” De vrijwilligsters beschikken volgens haar over een aantal belangrijke persoonlijke eigenschappen. Zo moet je goed kunnen luisteren en je kunnen inleven in de situatie van een ander. Daarnaast is het ook nuttig om hoofd- en bijzaken van elkaar te kunnen onderscheiden. Mulder: “De vrijwilligsters krijgen vaak veel verhalen te horen, die zij vervolgens moeten kunnen samenvatten.” Enn ander belangrijk aspect aan het werk is het respecteren van de privacy van het slachtoffer. Het Netwerk Blue verwacht van zijn medewerkers dat zij niets doorvertellen van de verhalen die zij horen. Zelfs op de maandelijkse bijeenkomsten worden de cases zonder naam en toenaam besproken.

Hoewel het netwerk nog druk bezig is om zich in de wijk te profileren, heeft het al een aantal mensen kunnen helpen. “Een vrijwilligster heeft samen met een Turkse vrouw een advocaat bezocht en we hebben een Marokkaanse vrouw naar het maatschappelijk werk kunnen begeleiden”, somt Mulder op. Ook is één van de vrijwilligsters in gesprek met een vrouw die zelf dader is. Zij mishandelt haar man. “Dat we zulke situaties ook tegen zouden komen, had ik vorig jaar eerlijk gezegd niet voorzien”, zegt Mulder. “Deze vrouw heeft aangegeven dat ze veel steun heeft aan de gesprekken met de vrijwilligster. Het neemt bij haar de druk van de ketel, waardoor het thuis beter gaat. Maar het is nu wel de vraag hoe en wanneer we die gesprekken zullen afsluiten. Want uiteindelijk zijn we zelf geen hulpverleners. We zijn momenteel nog aan het uitvinden welke werkwijze het beste is. Gelukkig heeft het stadsdeel ons daar alle ruimte voor gegeven. Er zijn bijvoorbeeld geen eisen gesteld aan het aantal mensen dat we minimaal moeten helpen. Dat werkt wel zo prettig.”

De komende maand bestaat het project precies een jaar. Dan wordt ook bekeken of het nog een jaar subsidie krijgt. De verwachtingen zijn voorsnog positief. “Onze kracht is dat we heel dicht bij de mensen staan. Verschillende professionals hebben ons al laten weten dat zo'n netwerk in een grote behoefte voorziet. Veel slachtoffers blijven voor hen anders onbereikbaar.” Hoewel de toekomst het succes van het netwerk nog moet uitwijzen, spreekt de naam al goede hoop uit. Mulder “Blue verwijst aan de ene kant weliswaar naar de Engelse betekenis ‘verdriet’, maar aan de andere kant ook naar het opklaren van de lucht, wanneer de problemen zijn opgelost.”

Web-link

Kijk voor meer informatie over Blue in de rubriek ‘Organisaties’ op www.huiselijkgeweld.nl.

Slachtofferhulp Nederland komt met landelijk beleid huiselijk geweld

Jeannette Katgert is sinds 1 mei landelijk beleidsmedewerker Huiselijk Geweld van Slachtofferhulp Nederland. Deze nieuwe functie is in het leven geroepen om eenduidig beleid te ontwikkelen voor Slachtofferhulp Nederland op het gebied van huiselijk geweld.

Bij Slachtofferhulp Nederland werken in totaal zo'n 1500 vrijwilligers die slachtoffers van een misdrijf of verkeersongeluk bijstaan met praktische en juridische adviezen en emotionele steun. Verder telt de organisatie 250 beroepskrachten die voor professionele ondersteuning kunnen zorgen. Vorig jaar sloot de organisatie landelijk 5795 zaken af die betrekking hadden op huiselijk geweld.

“We willen slachtoffers van huiselijk geweld overal dezelfde hulp bieden”, zegt Katgert. Nu varieert ons aanbod nog hier en daar. In sommige regio's is men bijvoorbeeld erg gericht op juridische ondersteuning. Terwijl andere regio's ook emotionele ondersteuningsgesprekken met slachtoffers voeren en hen proberen te motiveren naar de hulpverlening te stappen.” Het eenduidige beleid zal vertaald worden naar de regionale netwerken huiselijk geweld, waarin Slachtofferhulp

Nederland doorgaans ook vertegenwoordigd is. De beleidsmedewerker hoopt na de zomer hierover een notitie te kunnen presenteren. Ze is allereerst begonnen met een inventarisatie te maken van de huidige situatie binnen Slachtofferhulp Nederland. “Wie doet wat op het gebied van huiselijk geweld? Hebben we overal al een plek binnen de netwerken? Dat is van groot belang voor een goede verwijzing. Ook focus ik me op de vrijwilligers die met huiselijk geweld te maken krijgen. Hoe kunnen we de deskundigheid verder verbeteren? Wat zijn hun wensen en welke trainingen bieden wij hen aan?”

Momenteel krijgen alle vrijwilligers, naast de verplichte basistraining van zes weken, een eendaagse training over huiselijk geweld. Daarin komen onder meer de geweldsspiraal, het dader- en slachtofferprofiel en informatie over regionale netwerken aan de orde. “Al onze vrijwilligers hebben die basiskennis nodig”, aldus Katgert. “Zij moeten immers allemaal het eerste telefoontje kunnen aannemen.” Geïnteresseerde vrijwilligers kunnen hierna nog een vervolgentraining van twee dagen volgen. Zij krijgen de zwaardere zaken. “De vervolgentraining ben ik nu verder aan het ontwikkelen”, zegt de beleidsme-

dewerker. “Het is de bedoeling om wat dieper in te gaan op een aantal kwesties die we veel tegenkomen. Hoe ga je bijvoorbeeld om met mannelijke slachtoffers en allochtonen? En wat te doen met kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld?”

Een andere kwestie die volgens Katgert in de trainingen de nodige aandacht verdient, is de betrokkenheid van vrijwilligers. “Stel, je hebt samen met een vrouw een vluchtplan gemaakt en na grote twijfel heeft ze uiteindelijk haar boeltje gepakt. En dan blijken er opeens nergens meer opvangmogelijkheden te zijn. Nederland zit plotseling vol. Die situatie is voor een vrijwilliger nauwelijks te verkroppen. Wat kun je dan nog doen? Haar zelf in huis nemen is nooit een optie, maar de vrouw kan ook niet meer terug. Het enige dat we dan nog kunnen doen, is de zaak overdragen aan de politie. Dat is niet altijd makkelijk. Ik ken vrijwilligers die 's avonds om acht uur nog steeds opvangadressen af zaten te bellen en er 's nachts van wakker hebben gelegen.” Aan de andere kant is die betrokkenheid juist ook de kracht van de vrijwilligers. Katgert: “Zij werken niet met een uurtarief en gaan mee naar de rechtszaal of de officier van justitie als

het slachtoffer dat wil. Slachtofferhulp Nederland kent geen wachtlijsten. Iedereen kan zo bij ons binnenlopen. Tussen negen en vijf uur is er altijd iemand die je te woord kan staan.”

Op het Netwerk Blue van het stadsdeel Westerpark reageert ze verrast. “Ik had er nog niet over gehoord. Maar ik kan me voorstellen dat het een goede manier is om het allereerste contact te leggen met slachtoffers.” De cliënten van Slachtofferhulp Nederland hebben meestal al een eerste stap richting de hulpverlening gezet. Zij worden via de politie, een regionaal netwerk of internet met een medewerker van Slachtofferhulp Nederland in contact gebracht. In tegenstelling tot het Netwerk Blue, kost het Slachtofferhulp Nederland moeite om ook allochtone vrijwilligers te vinden. “Als dat via zo'n netwerk wel lukt, is dat mooi. Al moeten we er wel voor waken dat hulp op het gebied van huiselijk geweld niet te versnipperd raakt”, waarschuwt Katgert.

Web-link

Een Bureau Slachtofferhulp bij u in de buurt vindt u via de rubriek ‘Organisaties’ op www.huiselijkgeweld.nl.

Jeugdige plegers van huiselijk geweld

Ander delict vaak signaal van problemen thuis

“Agressief gedrag van jongeren in het gezin is ook een vorm van huiselijk geweld”. Dat zegt Linda Vogtländer. Zij werkt als kinder- en jeugdpsychiater in het centrum voor ambulante forensische psychiatrie De Waag in Utrecht. Tijdens haar werk wordt ze regelmatig geconfronteerd met kinderen die hun ouders of broers en zussen ernstig bedreigen. Deze zomer start De Waag een groepsgewijze training voor jongeren met ernstige gedragsproblemen en hun ouders.

Duidelijke cijfers zijn er niet bekend over jeugdige plegers van geweld binnen het gezin. Een onderzoek van het NIZW wees tien jaar geleden uit dat vijf procent van alle kinderen in Nederland gewelddadig gedrag naar hun ouders vertoont. “Volgens Amerikaanse onderzoeken

mishandeling of seksueel misbruik van een jonger zusje.” Het verbaast haar niet. “Hoe iemand zich op school of op straat gedraagt, zo gedraagt hij zich thuis meestal ook. Het kind heeft geleerd dat dit gedrag succes heeft. Allochtone jongeren vormen daarop een opvallende uitzondering. Het respect voor de ouders is in sommige culturen zo’n hoge norm, dat het in die gezinnen thuis meestal wel goed gaat.”

De 15-jarige Berry mishandelt zijn vier jaar jongere broertje weer. Deze keer gooit hij Alex met zijn hoofd tegen de muur, omdat hij hem niet meteen achter de computer laat. Hun ouders zijn gewoon thuis. Berry slaat of trapt zijn vader ook wel eens of dreigt daarmee. Vanwege de heftige scheldpartijen, het beuken op deuren en de ruzies die hierover tussen de ouders ontstaan, zoekt Alex

“Het zou goed zijn om agressief gedrag van jongeren in het gezin ook te zien als huiselijk geweld”, vervolgt de jeugdpsychiater. “Het gaat tenslotte om een vorm van geweld die relaties ernstig beschadigt en traumatiseert. Het hele gezin lijdt er onder. Wanneer je deze problematiek tevens als huiselijk geweld beschouwt, zal er ook meer aandacht uitgaan naar de slachtoffers. Nu wordt nog hoofdzakelijk naar de dader gekeken.”

Net zoals bij andere vormen van huiselijk geweld, is er onder meer een veiligheidsplan nodig om de agressie van jongeren te stoppen. “Er is sprake van een geweldsspiraal”, zegt Vogtländer. “Je moet kijken wanneer, in de interactie tussen ouders en kind, de situatie uit de hand dreigt te lopen. Daar mag je zowel de jongere als de ouders verantwoordelijk voor stellen. Het komt bijvoorbeeld regelmatig voor dat de jongere bij een ruzie weg wil lopen, maar dat zijn ouders hem tegenhouden. Ouders zijn medeverantwoordelijk voor het escaleren van het geweld. Zij zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van alle gezinsleden. Die veiligheid staat op de eerste plaats.”

Een verschil tussen huiselijk geweld door jongeren en partnergeweld is de opvoedkundige rol van ouders en hun taak om grenzen stellen. “In deze gezinnen is de hiërarchie ernstig verstoord”, zegt Vogtländer. “Dat is vaak het gevolg van ouderlijke onmacht.” Deze zomer start De Waag Utrecht met een *gezinstraining in groepsverband* voor ouders van jongeren met ernstige gedragsproblemen. De training richt zich zowel op de ouders als hun kinderen. Het doel is om het gezag van de ouders te herstellen, maar ook de band met hun kind. Ouders leren hoe zij via een waterdicht contract een eind kunnen maken aan slepende en ondermijnende conflicten. Positief gedrag wordt beloond en negatief gedrag consequent gesanctioneerd. Daarnaast leren de ouders hoe ze kunnen reageren op dreiging met zelfmoord, middelenmisbruik, agressie en weglopen; veiligheid staat daarbij op de eerste plaats.

Het feit dat de meeste jongeren vanuit een juridisch kader bij De Waag terechtkomen, betekent bijna altijd dat de situatie al langdurig en ernstig uit de hand is gelopen. Vogtländer: “Er is momenteel onvoldoende hulp voor deze groep van jonge kinderen met zich ontwikkelende gedragsproblemen, noch voor de kinderen die thuis blootgesteld worden aan geweld. Wanneer we een veilige samenleving willen, zullen we kinderen eerst een veilig thuis moeten geven.”

Web-link

Meer informatie over De Waag vindt u in de rubriek ‘Organisaties’ op www.huiselijkgeweld.nl.

gaat het zelfs om negen tot dertien procent”, weet Vogtländer. “Toch is er relatief weinig aandacht voor, omdat de agressie meestal slechts een onderdeel is van een scala aan gedragsproblemen.” De meeste jongeren komen bij De Waag terecht wegens een strafbaar feit dat ze buitenshuis gepleegd hebben. Bijvoorbeeld diefstal, geweldpleging of een zedendelict, maar het kan ook om spijbelaars gaan. Volgens Vogtländer blijkt vervolgens in ongeveer driekwart van de gevallen dat er ook sprake is van ernstige gedragsproblemen thuis. “Dat varieert van schelden en schreeuwen en het kapot maken van spullen tot ernstige bedreigingen, daadwerkelijke

zijn vertier meestal buitenshuis. Al heel lang neemt hij geen vriendjes meer mee naar huis. Hij is bang voor zijn grote broer en heeft dit jaar geen goede schoolrapporten. Terwijl hij best goed kan leren.

Ouders doen zelden aangifte van huiselijk geweld door hun kinderen. Zij zien het gedrag van hun kind niet als misdrijf. Vogtländer: “Het gaat vaak om een problematische ontwikkeling die al jaren duurt. Dat kan beginnen met een klein kind dat zijn zin doordrijft door zich schreeuwend op de grond te laten vallen, tot een puber die daadwerkelijk geweld gebruikt.”

Preventieproject verkeringsgeweld

Niet alleen in een gezinssituatie, maar ook in verkeringsrelaties kunnen jongeren gewelddadig blijken. Tot nu toe ontbreekt het in Nederland aan programma's om slachtoffer-schap en ouderschap in relaties onder jongeren te voorkomen. TransAct en het Trimbos-instituut willen hier met een preventieproject verandering in brengen.

Het project *Primaire preventie van huiselijk geweld bij jong volwassenen* is een gezamenlijk initiatief van TransAct en het Trimbos-instituut. Het is bedoeld ter voorkoming van relatiegeweld onder jongeren in de leeftijd van 16 tot 25 jaar. Verschillende onderzoeken hebben aangetoond dat deze doelgroep een risicogroep vormt. Zo blijken jongeren tussen de 16 en 25 jaar het meeste slachtoffer van partnergeweld te wor-

den. “Er is veel te doen op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld, maar voor jongeren bestaat er erg weinig. Dat is eigenlijk raar”, aldus Clary van der Veen, wetenschappelijk medewerker van het Trimbos-instituut.

Het project richt zich in eerste instantie op voorlichting. Omdat jongeren voor het eerst met relatievorming en seksualiteit te maken krijgen, zijn zij nog niet vastgeroest in bepaalde houdingen of gedragspatronen. De initiatiefnemers hopen daarom dat zij nog welwillend staan tegenover boodschappen op dit terrein. “We willen jongeren in een vroeg stadium over partnergeweld aanspreken” legt Van der Veen uit. “We willen hen vooral na laten denken over het onderwerp. Wat is bijvoorbeeld een goede, en wat is een minder goede relatie, wat doe je bij

conflicten en hoe ga je om met jaloezie? Ook willen we jongeren graag bekendmaken met het hulpaanbod wanneer zij te maken hebben met partnergeweld.”

Voor deze voorlichtingscampagne zijn verschillende materialen ontwikkeld, zoals een website, folders en posters. Begin september gaan in Den Haag en Zwolle de eerste twee pilotcampagnes van start. Wanneer uit evaluatie blijkt dat de campagnes succesvol zijn, zullen zij op meerdere plaatsen in Nederland worden ingezet.

Web-link

Via de rubriek ‘Nieuws’ op www.huiselijkgeweld.nl houden we u op de hoogte van de resultaten van de twee pilotcampagnes.

De stelling

Slachtoffers van huiselijk geweld worden na het beëindigen van hun relatie vaak geconfronteerd met torenhoge kosten. Een geplunderde spaarrekening, advocaatkosten, geldeisers die de schulden van de ex-partner komen verhalen. De voorbeelden zijn eindeloos. Maar tot nu toe zijn deze financiële gevolgen bij de aanpak van huiselijk geweld sterk onderbelicht gebleven.

Anouk, slachtoffer huiselijk geweld:

“Omdat mijn ex weigert zijn schulden (die zijn ontstaan in de tijd van ons huwelijk) in te lossen, worden deze nu op mij verhaald. Mijn advocate kan niets doen. Juridisch heb je geen poot om op te staan als je in gemeenschap van goederen getrouwd bent geweest. Emotioneel is het echter erg zwaar. Ik heb meerdere malen kwijschelding aangevraagd, maar men is niet geïnteresseerd in mijn persoonlijke verhaal. Ons gezamenlijke spaargeld heeft hij in het buitenland gezet. Mijn aangifte van verduistering van onze gezamenlijke boedel is geseponeerd. Binnen een huwelijk mag je blijkbaar van elkaar stelen. Overal heb ik bewijsmateriaal van, maar de schuldeiser doet niets met de gegevens omdat onderzoek teveel geld zou kosten. Het is veel gemakkelijker om het geld gewoon bij mij te innen via mijn salaris. Het voelt voor mij aan alsof ik nog steeds mishandeld word.”

N. Eljohri, hulpverleenster een VeiligHuis

Utrecht:

“Ik ben het met de stelling eens. Scheiden is lijden en dat geldt helaas vaak ook op het financiële vlak. Bij een VeiligHuis krijgen we regelmatig met deze problematiek te maken. Bijvoorbeeld dat de partner tijdens de relatie schulden heeft gemaakt op naam van de ander.

Maar vrouwen die op de vlucht zijn voor hun (ex)partner zijn ook veel geld kwijt aan hun eigen veiligheid. Denk bijvoorbeeld aan de bijdrage voor de opvang of het opslaan van de inboedel. Overal hangt een prijskaartje aan. Het zou fijn zijn als de Bijzondere Bijstand op dit vlak meer zou kunnen doen. Of dat de mogelijkheden om dit soort kosten op de partner te verhalen worden uitgebreid. Die mogelijkheden zijn er nu onvoldoende.”

Marnix, slachtoffer huiselijk geweld:

“Als gescheiden man word ik nog steeds lastiggevallen door mijn ex. Omdat zij steeds weer een rechtzaak tegen me begint om de alimentatie te laten herzien. Ze heeft me opgescheept met torenhoge schulden door leningen aan te gaan onder mijn naam. Werk heeft ze niet, dus krijgt zij een advocaat toegewezen zonder een cent te hoeven betalen. Inmiddels ben ik al iets meer dan 10.000 euro kwijt aan advocaatkosten. Het grote probleem is dat ik werk heb en te veel verdien om een verklaring van onvermogen te krijgen. Mijn ex kan de hele zaak jaren laten aanslepen, zonder een cent te hoeven uitgeven. Ook de schuldeisers komen bij mij terecht omdat mijn ex volgens de wet ‘de kale kip’ wordt genoemd. Waarom ik nog ga werken weet ik soms niet meer.”

Els van Blokland, advocate te Amsterdam:

“De stelling gaat over het verband tussen geweld en geld. De bovenstaande reacties gaan voornamelijk over geld en scheiding. Dat scheiden veel geld kost en na scheiding de financiële positie van partijen vaak veel slechter is dan ten tijde van het huwelijk is inderdaad waar. Dat is niet specifiek voor geweldsrelaties. Wel is het zo dat slachtoffers van geweldsrelaties niet de woning opeisen. Ze laten het er maar bij zitten, omdat ze hopen dat de ex-partner rustig blijft. Ze doen ook het liefst geen alimentatieverzoeken etc. Met andere woorden: het is voor hen veel moeilijker om voor hun rechten op te komen.”

Web-link

Ook u kunt over deze en andere stellingen meepraten in ons ‘Forum’ op www.huiselijkgeweld.nl.

De verborgen problematiek van ouderenmishandeling

Je ziet het pas als je het gelooft

Je ziet het pas als je het gelooft, is de titel van een nieuwe publicatie over ouderenmishandeling. Deze handreiking moet gemeenten bewegen om het onderwerp op de agenda te zetten. "Dat is hard nodig", aldus Mirjam van Dongen, voorzitter van het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling (LPBO). "De aanpak van ouderenmishandeling staat op hetzelfde niveau als de aanpak van huiselijk geweld twintig jaar geleden."

65-Plusers vormen, mede door de vergrijzing, een groeiende doelgroep als het gaat om de aanpak van huiselijk geweld. Toch is er volgens Van Dongen nog maar weinig bekend over ouderenmishandeling. Het laatste Nederlandse onderzoek dateert uit 1996. Daaruit bleek dat 5,6 procent van de ouderen wel eens met mishandeling te maken heeft. "Het topje van de ijsberg", aldus Van Dongen. "Want in dit onderzoek is alleen gekeken naar zelfstandig wonende ouderen. Bovendien is er waarschijnlijk sprake van onderrapportage. Ouderenmishandeling is een verborgen problematiek, nog meer dan andere vormen van huiselijk geweld. Je zult niet snel een oudere met een blauw oog op het politiebureau aantreffen. Meestal gaat het om subtielere vormen van mishandeling, zoals het opsluiten, financieel uitbuiten of verwaarlozen van iemand. Maar het taboe en de loyaliteitsconflicten waarmee ouderen te maken hebben, zijn minstens zo groot als bij partnermishandeling."

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De handreiking *Je ziet het pas als je het gelooft* vestigt de aandacht op de urgentie van de problematiek en wil een impuls geven aan de bestrijding van deze vorm van geweld. In opdracht van de ministeries van VWS en Justitie heeft een onderzoeksbureau succesvolle lokale aanpakken van ouderenmishandeling geïnventariseerd en beschreven. Deze werkzaamheden resulteerden in een brochure die waarschijnlijk zowel digitaal als op papier wordt uitgebracht. De brochure is in eerste instantie bedoeld voor gemeenten, die de regierol hebben bij de aanpak van huiselijk geweld. Zij krijgen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) bovendien een grotere taak en verantwoordelijkheid voor ondersteuning van de mantelzorg. Maar de brochure richt zich ook op zorg- en welzijnsorganisaties die met ouderen te maken hebben. "Ik kan me voorstellen dat een zorginstelling het initiatief wil nemen om hier iets mee te gaan doen", aldus Van Dongen.

Van de ongeveer 25 initiatieven die er in Nederland op het gebied van ouderenmishandeling bestaan, werden vijf projecten uitgelicht. Daarbij is onder meer gekeken naar de organisatie, financiering, registratie, signalering en de pr. Het gaat om een divers aanbod van projecten. Zo zijn er zowel lokale project al provinciale projecten onder de loep genomen. Sommige zijn aangesloten bij een netwerk huiselijk geweld, andere niet. "Anderhalf jaar geleden hadden wij zelf een platformvergadering over de vraag of je dit onderwerp wel bij huiselijk geweld moet onderbrengen", vertelt de voorzitter van het LPBO. "Dit heeft namelijk zijn voor- en nadelen. Een voordeel is dat je kunt meevaren op de publiciteitshausse en de financiën die momenteel voor huiselijk geweld beschikbaar zijn. Bovendien: ouderen vormen gewoon een doelgroep binnen de aanpak van huiselijk geweld. Aan de andere kant weet je dat je het daar alleen niet mee redt. De problematiek van ouderenmishandeling is ontzettend complex. Het is noodzakelijk om onderscheid te maken tussen moedwillige mishandeling en ontspoorde zorg. Beide vragen om een andere aanpak."

Ontoelaatbaar

In de brochure wordt als voorbeeld van moedwillige mishandeling het verhaal van meneer Van der Meer beschreven. Zijn zoon en diens vriendin zijn bij hem ingetrokken. Ze betalen geen huur en langzaam maar zeker hebben zij het hele huis in bezit genomen. Wegens lichamelijke klachten, komt Van der Meer zijn zolderkamer nauwelijks meer af. Zijn zoon beheert tevens de rekeningen van zijn vader. Deze vermoedt dat er regelmatig wat

Opzettelijke mishandeling of ontspoorde zorg? Afbeelding uit de publiekscampagne Amsterdam

geld van zijn spaarrekening verdwijnt. Maar hij durft er niets van te zeggen, omdat hij bang is dat zijn zoon kwaad wordt en misschien zelfs vertrekt.

In tegenstelling tot bovenstaand voorbeeld, kan ontspoorde zorg eigenlijk geen huiselijk geweld genoemd worden. Van Dongen: "Ontspoorde zorg komt voort uit overbelasting of onwetendheid. Een man die zijn dementerende vrouw vastbindt als hij boodschappen gaat doen, doet dat waarschijnlijk met de beste bedoelingen. Anders zou zijn vrouw zichzelf misschien kunnen verwonden. Maar hoe invoelbaar die situatie ook is, het blijft ontoelaatbaar."

Het verdient volgens het LPBO de voorkeur om projecten ter bestrijding van ouderenmishandeling aan te laten sluiten bij een netwerk huiselijk geweld. Dit geldt vooral voor de vormen van opzettelijk geweld. Ontspoorde zorg zou goed aangepakt kunnen worden in samenhang met de mantelzorg. "Als je het opsplijt, moet je er wel voor waken dat ontspoorde zorg niet gebagatelliseerd wordt", waarschuwt Van Dongen. De nieuwe brochure kan hierbij van advies dienen. Naast informatie over het opzetten van een project ouderenmishandeling, bevat de publicatie tevens veel praktijkvoorbeelden. Dit om het nut van zo'n project nog eens te onderstrepen. "Het is nog altijd nodig om beroepskrachten ervan te overtuigen dat deze problematiek bestaat", zegt Van Dongen. "Er heerst veel ongelof. We moeten de mensen wakker schudden."

Web-link

Meer informatie over deze brochure vindt u op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Publicaties'.

Publicaties

Hoe gekleurd is geweld?

Steeds meer allochtone vrouwen accepteren het niet (langer) als hun mannen hen verkeerd behandelen. *Hoe gekleurd is geweld? Strategieën bij geweld in allochtone gezinnen* beschrijft wat deze vrouwen zelf ondernemen, spiegelt dat aan mogelijke werkwijzen voor centra en organisaties, benoemt zaken en plaatst een mogelijke strategie binnen de gehele lokale infrastructuur.

De publicatie werd geschreven in opdracht van Palet, het steunpunt voor multiculturele ontwikkeling in Noord-Brabant. De beschrijving, de conclusies en aanbevelen in de publicatie kunnen vrouwencentra en lokale organisaties inzetten om een doelgerichte werkwijze te ontwikkelen.

Hoe gekleurd is geweld? Strategieën bij geweld in allochtone gezinnen, ISBN: 9050493211

Te bestellen via PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant, telefoon: 013 535 15 35.

Web-link: Op www.huiselijkgeweld.nl vindt u in de rubriek 'Publicaties' meer informatie over deze en andere uitgaven.

Nulmeting aanpak huiselijk geweld

Gebrek aan financiële middelen blijkt voor gemeenten het belangrijkste knelpunt bij de aanpak van huiselijk geweld. Daarnaast hebben voornamelijk kleine en middelgrote gemeenten onvoldoende ambtelijke capaciteit. Dit blijkt uit de nulmeting aanpak huiselijk geweld die in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) werd uitgevoerd.

Aan deze nulmeting (over het jaar 2003) hebben 284 gemeenten (59%) meegewerkt. Gezien de respons, geeft de enquête een goed beeld van de situatie in Nederland. De nulmeting is een onderdeel van het ondersteuningsprogramma *Aanpak Huiselijk Geweld* van de VNG. Jaarlijks wordt onderzocht hoe de situatie rond huiselijk geweld eruit ziet, hoe gemeenten de aanpak van huiselijk geweld vormgeven en welke ondersteuning gewenst is. Nog dit jaar zal een vervolgmeting worden gehouden over 2004.

Kom bij me terug, anders maak ik je af!

Kom bij me terug, anders maak ik je af!, is de eindschrijft van Daniel de Jong, student Nederlands Recht aan de Vrije Universiteit. Het betreft een verkennend onderzoek naar de aard en omvang van stalking in Nederland en de knelpunten in de aanpak van dit fenomeen. Voor deze eindschrijft zijn gegevens uit onderzoek gebundeld en aangevuld met eigen materiaal. Hiervoor zijn interviews gehouden met sleutelfiguren die bij hun werkzaamheden geregeld in aanraking komen met stalking. Daarnaast zijn cijfers verkregen van de politieregio's Utrecht en Noord-Holland-Noord, Slachtofferhulp Nederland en uit een schriftelijke enquête onder wijkagenten uit de regio Utrecht.

Agenda

Wanneer: vanaf september 8 bijeenkomsten

Wat: Moeder-Kindcursus Huiselijk Geweld

Waar: De Jutters, centrum voor Jeugd-GGZ in Den Haag

Beschrijving: Deze preventieve cursus voor kinderen van 1,5 tot 6 jaar die getuige zijn geweest van huiselijk geweld en hun moeders kan helpen om de onderlinge vertrouwensband en het contact te verbeteren. Daarnaast worden in de cursus tips en adviezen gegeven om een veilige leefsituatie op te bouwen.

Meer info: De Jutters, afdeling Preventie, telefoon: 070 380 82 24

Wanneer: maandag 12 september 2005, 18.30 uur

Wat: Ayaan Hirsi Ali over Huiselijk Geweld

Waar: Tweede Kamer, Lange Poten 4, Den Haag

Beschrijving: Het Liberaal Vrouwen Netwerk van de Kamercentrale Zuid-Holland Noord en het Provinciaal Contact Liberaal Vrouwen Netwerk Noord-Holland organiseren deze discussieavond. Naast Ayaan Hirsi Ali, zullen Mariet Houwen (politie Amsterdam - Amstelland) en Maria Scali (directeur Vrouwenopvang Zuid-Holland) een inleiding verzorgen.

Aanmeldingen: devosvt@wanadoo.nl

Wanneer: vanaf oktober, 9 bijeenkomsten

Wat: Let op de Kleintjes

Waar: Zwolle, Kampen, Hengelo, Almelo en Enschede

Beschrijving: In oktober 2005 starten er in Overijssel weer nieuwe groepen Let op de Kleintjes. Let op de Kleintjes is een gratis preventief groepsaanbod voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar die getuige zijn geweest van relationeel geweld.

Meer info: Zwolle/Kampen: Marlies ter Haar 038 851 48 00, Twente: Mini Kruijer-Stuifzand 053 430 84 04

Wanneer: 16 november 2005, 13.00 – 17.00 uur

Wat: Workshop Huisverbod

Waar: TransAct, Utrecht

Beschrijving: De wetgeving rondom de maatregel huisverbod is in de maak. Deze workshop verschaft inzicht in de consequenties van de voorgenomen wetgeving voor plegers, slachtoffers, politie, justitie en hulpverlening. Ook worden de actuele ervaringen met het huisverbod in enkele Europese landen behandeld.

Meer info: Ben Serkei, TransAct, telefoon: 030 232 65 00

Wanneer: 24 november 2005, 10.00 – 17.00 uur

Wat: Workshop Plegers van huiselijk geweld

Waar: TransAct, Utrecht

Beschrijving: Relatiegeweld is een probleem dat zich kenmerkt door sterke en hardnekkige seksespecifieke gedragspatronen. Rekening houden met deze patronen vergroot de kans dat hulpverleners de veelal mannelijke plegers kunnen motiveren voor hulp en hen begeleiden dan wel behandelen. Daarnaast blijkt dat de motivatie van mannen ook verhoogd kan worden via een systeemgerichte aanpak in samenwerking met de vrouwenopvang en/of de politie.

Meer info: Nico van Oosten, TransAct, telefoon: 030 232 65 00

Colofon

Huiselijkgeweld.nl is een kwartaaluitgave van het Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld van TransAct in opdracht van het ministerie van Justitie. De krant is bedoeld voor instanties en personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. De aanvraag voor een gratis abonnement kan worden ingediend bij ondersteuningsprogramma@transact.nl of via de informatielijn Huiselijk Geweld: 030 230 06 66.

TransAct is het Landelijk expertisecentrum aanpak huiselijk en seksueel geweld en voor vraagstukken over seks en etniciteit. TransAct ondersteunt beleidsmakers, managers, opleiders, artsen, hulpverleners en andere intermediairen in de zorg. Evenals beroepskrachten werkzaam bij politie, Openbaar Ministerie, reclassering en Raad voor de Kinderbescherming. De drie kerntaken van TransAct zijn Kennis en Methodiekontwikkeling, Beleidsanalyse en Agendering, Training en Advies.

Concept en eindredactie: Mariska Kruijff,

Tekstbureau Alfa Amsterdam

Fotografie: Ton Harland

Ontwerp: Tappan Communicatie

Druk: DeltaHage Den Haag

ISSN: 1569-5999